

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ
1985

BRNO 1987

Rettungsgrabung in Lanžhot / Bez. Břeclav/. Im Kataster der Gemeinde Lanžhot, Flur "Podsady", SMO 1:5 000, Blatt Břeclav 0-7, 145 mm von der westlichen Sektionslinie und 195 mm von der nördlichen Sektionslinie, kam es in Zusammenhang mit dem Aushub der Rinne für eine Gasleitung zur Störung archäologischer Objekte. Bei der Rettungsgrabung des AI ČSAV in Brno und des Regionalmuseums in Mikulov deckte man auf der untersuchten Fläche an 20 Objekte ab; eine Grube der Kultur mit MBK, über zehn eingetiefte hallstatt- und latènezeitliche Halberhütten. 30 m in O Richtung zum Fluss erfasste die Rinne Überreste von zwei jungburgwallzeitlichen Wohnbauten. Die Objekte enthielten hauptsächlich Keramik und osteologisches Material. Von anderen kann man einen verzierten Spinnwirtel, das Fragment einer eisernen Fibel und eine Glasperle aus der Latènezeit anführen.

HALŠTATSKÉ A MLADOHRADIŠTNÍ SÍDLIŠTNÍ NÁLEZY U RAJHRADU /okr. Brno-venkov/

Milan Salaš, MM Brno

Výkop plynovodní přípojky zachytil v dubnu 1985 v jihozápadní části rajhradského katastru, 270 m jihozápadně od křižovatky do Syrovic po obou stranách silnice Brno-Mikulov pět mladohradištních jam a dva horákovské objekty, příslušící k již známému sídlišti v trati "Stará Pošta" /Peškař 1964/. Záchranným výzkumem byl zcela odkryt jeden z méně poškozených mladohradištních objektů. Představoval menší kotloviťtou jámu o průměru 1,2 m, zapuštěnou 1,1 m hluboko do sprašového podloží. V jejím zásypu, tvořeném šedočernou hlínou, byly nalezeny ojedinělé zvířecí kosti a nevýrazné zlomky mladohradištní keramiky, na dně ležela kompletní kostra psa. Soudě dle situace na profilech byly i ostatní mladohradištní objekty nálezově velmi chudé. Naproti tomu z obou halštatských jam bylo při začišťování průřezů získáno kromě mazanice i větší množství keramiky středního horákovského stupně. Z jejich rozměrů /š. ústí 2,2-3,4 m, rel. hl. 1,0-1,2 m/ a obdélníkovitého tvaru profilů lze snad usuzovat na funkci sídelních jam, tedy polozemnic nebo zemnic.

Literatura:

Peškař, I. 1964: Odpadová jáma s keramikou horákovské kultury v Rajhradě, PV 1963, Brno, 38-39.

Hallstattzeitliche und jungburgwallzeitliche Siedlungsfunde bei Rajhrad / Bez. Brno-venkov/. Beim Aushub für eine Gasleitung wurden bei Rajhrad an der Strasse aus Brno nach Mikulov fünf Siedlungsgruben aus der jüngeren Burgwallzeit und zwei Halberdhütten der Horákov-Kultur erfasst. Bei der Rettungsgrabung hat man am Boden einer jungburgwallzeitlichen Grube das komplette Skelett eines Hundes abgedeckt.

ZÁCHRANNÝ VÝZKUM V BOŘITOVĚ /okr. Blansko/

Antonín Štrof, Muzeum Boskovice

V jižní části vsi se pod současnou zástavbou rozkládá na mírném sprašovém svahu nad soutokem potoků Býkovky a Lysičky rozsáhlá plocha polykulturního sídliště. První nálezy z pozdní doby bronzové a z pozdní doby halštatské zde zachránil již J. Knies/1892, 8-10/. K sídlištní ploše na pravém břehu Lysičky patří patrně i přilehlá ostrožna na levém břehu /"farský kopeček"/, kde zjistil pozdně bronzové nálezy J. Ondráček /1974/. Popelnicové pohřebiště, které leží o něco západněji, poprvé zkoumal W. Gurlitt /1888/. Při různých zemních pracích jsou obě lokality znovu narušovány. Naposled zachránil při plynifikaci obce několik objektů z různých úseků vývoje lužické kultury J. Nekvasil /1974/, byl zde prozkoumán i pozdněradištní objekt.

Při výstavbě rodinného domku Karla Hudec na parcele č. 589 bylo koncem dubna 1985 zachyceno opět několik objektů. Při bagrování sklepních prostor 26. a 27. dubna 1985 byly prozkoumány nebo alespoň ověřovány 3 objekty zahloubené do spraše:

Objekt 1/85 byl zachycen v JZ části parcely a při bagrování byl zhruba z poloviny zničen. Jáma kotloviťtého tvaru /hloubka po skrývce ornice 0,7 m, Φ okraje 0,8 m/ byla vyplněna šedočerným popelovitým zá-sypem s odlišnou světlejší vrstvou při dně, která obsahovala zlomky keramiky a množství uhlíků. Jediným datovacím materiálem je několik keramických zlomků z hrdla a výdutě hrnce, zdobeného horizontálními žlábkami na výduti. Keramická hmota s příměsí tuhy; úprava povrchu, profilace a výzdoba odpovídá zhruba 2. třetině 13. stol.

Objekt 2/85 byl při bagrování zjištěn v S části parcely, poškozen byl minimálně. Byla to zásobní jáma s rovným dnem o Φ 1,6 m, kónicky podhloubenými stěnami a malým ústím / Φ okraje 0,6 m/, hluboká 1,4 m. Tmavohnědou vrstvou při dně /0,05 - 0,2 m/ přikrývala hnědošedá popelovitá vrstva /0,1 - 0,3 m/ s výrazným sklonem k V, promísená množstvím lastur říčních škeblí standardní velikosti /4 - 8 cm/. Úroveň do 0,5 m ode dna vyrovnávala šedočerná vrstva s uhlíky a s 2 zlomky bronzového drátu; keramických nálezů

bylo poměrně málo. Nejvíce keramiky bylo v hnědé vrstvě s hroudami světlé spraše, která vyplňovala celou horní část objektu. U těchto zásobních jam předpokládáme - a nálezová situace to potvrzuje i zde - krátkou funkční dobu a rychlé zasypaní. Nálezový soubor potom ve většině případů představuje časově uzavřený jednotný celek, reprezentující současně se vyskytující prvky sídlištního inventáře. I v našem případě je to především keramika. Mimo chronologicky poměrně málo citlivé tvary hrubší keramiky bylo ze souboru rekonstruováno několik amfor, misek a šálek z vrcholného období slezského úseku vývoje lužické kultury.

Dále byl ovzorkován větší zahloubený objekt se zlomky keramiky a kachlů z raného novověku /snad hnojště/.

Literatura:

Gurlitt, W. 1888: Das Urnenfeld von Bornstendorf, MCC XIV, 122 - 124, Wien.

Knies, J. 1892: Prähistorische Funde bei Bořitow, ČVMSO IX, 8 - 16, 50 - 53, 96 - 97.

Nekvasil, J. 1974: Sídlíště lužické kultury v Bořitově /okr. Blansko/, PV 1973, 29 - 30, tab. 24 - 28.

Ondráček, J. 1974: Zachranovací výzkum v Bořitově /okr. Blansko, PV 1973, 118.

Rettungsgrabung in Bořitow /Bez. Blansko/. Im südlichen Teil des Dorfes wurde wiederum bei einem Hausbau eine Polykultur-Siedlung gestört, die bereits aus dem vorigen Jahrhundert bekannt ist /J. Knies 1892, 8 - 10/. Bei der Gaseinführung in der Gemeinde stellte J. Nekvasil im Jahre 1973 Objekte aus verschiedenen Entwicklungsabschnitten der Lausitzer Kultur fest. Im April 1985 hat man hier weitere Objekte erfasst. Objekt I/85 war der Rest einer kesselförmigen Grube mit Keramik aus dem zweiten Drittel des 13. Jahrhunderts. Objekt II/85 war eine konisch untertiefte Vorratsgrube mit reichen keramischen Funden, dem gipfelnden Zeitraum des schlesischen Abschnittes der Lausitzer Kultur angehörend. Bei der Grabung wurden auch Proben aus einem grösseren eingetieften Objekt aus dem frühen Mittelalter /vielleicht Dingerstätte/ entnommen.

NÁLEZY NA HRADISKU U RÁJCE - JESTŘEBÍ /okr. Blansko/

Antonín Štírof, Muzeum Boskovice

V jarních měsících r. 1985 upozornil ing. Z. Musil z Rájce - Jestřebí pracovníky muzea na nálezy v místní trati Hradisko. Je to ostrožna vyběhající do inundačního území levého břehu Svitavy. Na jejích jižních svazích - kam až zasahuje dnešní zástavba - našel ing. Musil několik zlomků keramiky. Mimo anonymní a všudepřítomnou pozdně středověkou a novověkou keramiku si zaslouží pozornost několik střípků, které lze na základě geometrické výzdoby a tuhové úpravy povrchu zařadit do slezského úseku vývoje lužické kultury. Na ostrožně samé, na jejím nejzazším bodě, zjistil orbou zachycenou rohovou část zděné budovy. Při sběru nebyl bohužel získán žádný další materiál. Patrně je to zbytek jedné z rájeckých tvrzí /jak by napovídá i místní název/.

Funde auf Hradisko bei Rájec-Jestřebí /Bez. Blansko/. Auf der Sporenlage Hradisko stellte Ing. Z. Musil ein durch Ackerung gestörtes gemauertes Objekt fest, vielleicht eine von den zwei angeführten Rájecer Festen. Am Fusse des Südhanges der Sporenlage fand er Keramikbruchstücke aus dem schlesischen Abschnitt der Lausitzer Kultur.

NÁLEZY ZE SBĚRŮ A ZÁCHRANNÝCH AKCÍ MUZEA VYŠKOVSKA /okr. Vyškov/

Ondrej Šedro, Muzeum Vyškovska Vyškov

V průběhu r. 1985 pracovníci Muzea Vyškovska a dobrovolní spolupracovníci muzea uskutečnili povrchové sběry na několika lokalitách nebo zachraňovali materiál ze zničených objektů.

Drnovice

Při povrchovém průzkumu v trati Budonice zjistil M. Daněk, spolupracovník muzea, porušený objekt. Hlubokou orbou byla na okraji většího sídliště zničena část žlábků zahloubených do sprašového podloží. Žlábků měl hrotité dno zasahující 60 cm od povrchu. Z výplně pochází zlomek italcovského závaží, přeslen a keramika platěnické kultury.

Luleč

Při úpravách svahů podél místní komunikace procházející v blízkosti nové školky byly sledovány zásahy do terénu a ovzorkovány zničené objekty. Na velké ploše v blízkosti nejvyšší části táhlého návrší je výrazná vrstva z mladší doby bronzové a pod ní vrstva z neolitu s nálezy kultury s moravskou malovanou keramikou, překrývající sterilní humózní hlínu na sprašovém podloží.

PŘEHLED VÝZKUMU 1985

- Vydává : Archeologický ústav v Brně, sady Osvobození 17/19
Odpovědný redaktor : akademik Josef Poulík
Redaktoři : Dr. Z. Himmelová, Dr. J. Stuchlíková, Dr. J. Unger
Překlady : Dr. R. Tichý, E. Tichá
Kresby : A. Krechlerová
Na titulním listě : bronzová spona z Kostic
Tisk : Moravské tiskařské závody, n.p. Olomouc, závod Gottwaldov,
provoz 34 - Kyjov
Evidenční číslo : ÚVTEI - 73332
Vydáno jako rukopis : 450 kusů - neprodejné